

УДК 378.147: 811.111

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-2-25>**Руслан КРАВЕЦЬ,***orcid.org/0000-0002-7459-8645**доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету
(Вінниця, Україна) krawezj@ukr.net*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті з'ясовано сутність і структуру творчого мислення майбутніх фахівців аграрної галузі як інтегративної єдності когнітивних процесів та особистісних інтелектуальних здібностей, що визначають гнучкість, оригінальність і продуктивність виконання завдань професійної діяльності. Визначено компоненти (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-творчий), показники та рівні його сформованості у майбутніх фахівців аграрної галузі, педагогічні умови процесу (розвиток внутрішньої творчої мотивації на основі діалогічного підходу, активізація самостійної творчо-пошукової діяльності за допомогою методів проблемного навчання, забезпечення творчої взаємодії суб'єктів навчально-виховного процесу шляхом застосування методів інтерактивного навчання), які забезпечують ефективне формування творчого мислення в процесі професійної підготовки. Виокремлено такі показники мотиваційно-ціннісного компонента: інтерес до сільськогосподарської діяльності й іноземної мови професійного спрямування; мотивація самовдосконалення умінь і навичок мовлення; творча уява в осмисленні художніх образів; усвідомлення самоцінності людської особистості й значущості аграрної професії; самооцінка власної навчальної діяльності. Схарактеризовано показники когнітивного компоненту: інтелектуально-творчу ініціативу у різних видах комунікативної діяльності; гнучкість мислення у нових комунікативних ситуаціях; функціонування на новому мовленнєвому матеріалі та переходу від одного виду навчальної діяльності до іншого; легкість генерування ідей іноземною мовою; здатність до трансформації фонетичних, лінгвістичних, лексичних, граматичних і комунікативних завдань. Описано показники діяльнісно-творчого компоненту: здатність самостійно виконувати професійні дії; здатність імпровізувати, спілкуватися на незнайомі теми іноземною мовою; уміння знаходити ідеї у нових, нестандартних ситуаціях; оригінальність ідей і продуктів навчально-творчої діяльності, новизну інтерпретації англомовних творів; надситуативну пізнавальну активність. Удосконалено методіку поетапного формування творчого мислення майбутніх фахівців аграрної галузі.

Ключові слова: *теорія творчості, педагогічні умови, інтерактивні методи, діалогічний підхід, методика.*

Ruslan KRAVETS,*orcid.org/0000-0002-7459-8645**Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Ukrainian and Foreign Languages
Vinnytsia National Agrarian University
(Vinnytsia, Ukraine) krawezj@ukr.net*

THEORETIC-METHODOLOGICAL ASPECTS OF FORMING FUTURE AGRARIANS' CREATIVE THINKING AT FOREIGN LANGUAGE CLASSES

In the article the essence and the structure of future agrarians' creative thinking as an integrative unity of cognitive processes and individual intellectual skills, which determine flexibility, originality and productivity of professional task solving, have been elucidated. Its components (motivation-value, cognitive, activity-creative), indicators, levels and pedagogical conditions (development of intrinsic motivation on the basis of a dialogical approach, activation of independent creatively-exploratory educational work by means of problem-oriented teaching, providing creative cooperation among the subjects of a pedagogical process by using methods of interactive teaching), which supply effective forming the creative thinking in the process of professional training, have been defined. The following indicators of the motivation-value component: interest in agricultural activity and a foreign language for specific purposes; motivation for self-improvement of communication skills; creative imagination in understanding artistic images; awareness of the self-worth of the human personality and the importance of the agrarian profession; self-assessment of their own educational activity have been singled out. The indicators of the cognitive component: intellectual-creative initiative in different types of communicative activity; flexibility of thinking in new communicative situations; functioning on new speech materials and transition from one type of educational activity to another; ease of generating ideas in a foreign language; ability to

transform phonetic, linguistic, lexical, grammatical and communicative tasks have been characterised. The indicators of the activity-creative component: the ability to perform vocational activities independently; ability to improvise, to talk about unfamiliar topics in a foreign language; ability to generate ideas in new, non-standard situations; originality of ideas and products of educational-creative activity, novelty of interpretations of English works; supra-situational cognitive activity have been described. The methodology of sequential forming of forming future agrarians' creative thinking has been developed.

Key words: *theory of creativity, pedagogical conditions, interactive methods, dialogical approach, methodology.*

Постановка проблеми. Згідно з Національною доктриною реформування системи освіти України у ХХІ столітті провідними напрямками оновлення навчально-виховного процесу визнані такі, що передбачають підготовку всебічно розвинутої творчої особистості, вільної, самостійної, ініціативної, з високим рівнем інтелектуального розвитку, здатної до нестандартних рішень. Відтак особливого значення у цьому процесі набуває творче мислення як інструмент досягнення індивідуального зростання і професійного успіху кожного фахівця. Адже саме творчі люди досягають вагомих результатів у створенні матеріальних і духовних благ.

Головна роль у формуванні креативної особистості майбутнього фахівця аграрної галузі належить педагогу. У зв'язку з цим одним із основних завдань професійної підготовки майбутнього науково-педагогічного працівника є формування компетентного викладача із власним суверенітетом, незалежного і творчого, здатного до самостійного неперервного цілепокладання і самовизначення не лише у сфері професійної діяльності, але й загальнолюдських цінностей. Професійна компетентність викладача іноземної мови характеризується лінгвістичним, лінгвокраїнознавчим, інтеркультурним, комунікативним, лінгвометодичним змістом і передбачає перетворення та інтерпретування інформації, надання їй особистісного смислу, оцінювання вагомості та дієвості ідей, майстерність у дискутуванні, відстоювання власних переконань, формування умінь правильного формулювання думок іноземною мовою. Унаслідок цього визначення педагогічних умов формування творчого мислення студентів у процесі професійної підготовки набуває пріоритетного характеру і є одним із першочергових завдань сучасної парадигми вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питаннями розробки теорії творчості займалися Г. Альтшуллер, М. Бахтін, М. Бердяєв, Е. Боно, Н. Карпенко, В. Моляко, О. Музика, О. Туриніна, Н. Ханецька, Ю. Черножук та ін. У системі професійної підготовки фахівців аграрної галузі формування творчої особистості студента досліджували О. Біда, О. Волошина, О. Джеджула, Р. Кравець, О. Кучай, О. Левчук, С. Літвінчук та ін.

Однак, вивчення наукових досліджень з визначеної проблеми показало, що проблема формування творчого мислення майбутнього фахівця аграрної галузі не знайшла остаточного вирішення, зокрема, не достатньо дослідженими є показники, структура та його специфіка формування; не розкрито педагогічні умови, які забезпечують успішне формування творчого мислення майбутнього фахівця аграрної галузі. Актуальність проблеми та її недостатня розробленість зумовили вибір теми дослідження.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування творчого мислення майбутніх фахівців аграрної галузі та розкритті ролі професійної компетентності викладача іноземної мови у цьому процесі. Відповідно до мети визначено такі завдання дослідження: на основі теоретичного аналізу філософських і психолого-педагогічних джерел та емпіричного досвіду з'ясувати стан розробленості досліджуваної проблеми, уточнити сутність і структуру поняття «творче мислення фахівця аграрної галузі»; визначити показники та рівні сформованості творчого мислення у майбутніх фахівців аграрної галузі.

Виклад основного матеріалу. Здійснений аналіз філософської та психолого-педагогічної літератури свідчить, що хоча на сьогодні в науковій теорії та практиці ще не існує однозначного розуміння природи творчого мислення і постійно здійснюється пошук його проявів та нових шляхів формування, однак усі погоджуються із його змістовою характеристикою, зокрема: швидкістю, оригінальністю, гнучкістю, глибиною, нетривіальністю і здатністю до трансформації. Вище зазначене дало можливість розглядати творче мислення майбутнього фахівця аграрної галузі як інтегративну єдність когнітивних процесів та інтелектуальних здібностей, яка визначає гнучкість, оригінальність і продуктивність мислення під час оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю та реалізації завдань професійної діяльності.

Підґрунтям для визначення структури творчого мислення стали філософські погляди Г. Альтшуллера, М. Бахтіна, М. Бердяєва, О. Моляко, Е. Боно щодо тріадної моделі особистості, яку

досліджують у філософії: гносеологія (когнітивна сфера), аксіологія (ціннісно-мотиваційна сфера) та праксеологія (поведінково-практична сфера). Це сприяло визначенню структури творчого мислення фахівців аграрної галузі за такими компонентами: мотиваційно-ціннісним, когнітивним, діяльнісно-творчим.

На заняттях з іноземної мови сутність мотиваційно-ціннісного компонента полягає у спонуканні особистості до творчої активності. Було виділено такі його показники: інтерес до сільськогосподарської діяльності й іноземної мови професійного спрямування; мотивація самовдосконалення умінь (читання, говоріння, письмо, аудіювання) і навичок (перцептивні, вимовні, каліграфічні, орфографічні, слухові) мовлення; творча уява в осмисленні художніх образів; усвідомлення самоцінності людської особистості й значущості аграрної професії; самооцінка власної навчальної діяльності (Альтшуллер, 2012; Бахтін, 2013; Бердяєв, 2013; Моляко 2006; Вано, 2016).

Когнітивний компонент творчого мислення складають стратегії пізнання світу й накопичення досвіду. Серед показників когнітивного компонента творчого мислення майбутніх фахівців аграрної галузі виокремлено такі: інтелектуально-творча ініціатива у різних видах комунікативної діяльності; гнучкість мислення у нових комунікативних ситуаціях; функціонування на новому мовленнєвому матеріалі та переходу від одного виду навчальної діяльності до іншого; легкість генерування ідей іноземною мовою; здатність до трансформації фонетичних, лінгвістичних, лексичних, граматичних і комунікативних завдань.

Діяльнісно-творчий компонент відображає характер і результативність навчальної діяльності з оволодіння іноземною мовою та вміннями під час навчально-виховного процесу. Показниками діяльнісно-творчого компонента є: здатність самостійно виконувати професійні дії; здатність імпровізувати, спілкуватися на незнайомі теми іноземною мовою; вміння знаходити ідеї у нових, нестандартних ситуаціях; оригінальність ідей і продуктів навчально-творчої діяльності, новизна інтерпретацій англійських творів; надситуативна пізнавальна активність (Кравець, 2012).

Відповідно до виділених структурних компонентів та показників творчого мислення виокремлено три рівні сформованості творчого мислення у майбутніх фахівців аграрної галузі: репродуктивно-імітаційний, частково-творчий, системно-моделювальний. Репродуктивно-імітаційний рівень є характерним для студентів, творче мислення яких не виявляється або ж роз-

кривається на нестійкому рівні. Таким студентам притаманне індивідуальне ставлення до іноземної мови та творчість у професійній діяльності; відсутність потреб у самовдосконаленні умінь і навичок мовлення; слабо розвинена творча уява. Усвідомлення самоцінності людської особистості характеризується егоцентричною орієнтацією. Студенти недостатньою мірою розуміють значущість аграрної професії. Самооцінка результатів власної навчальної діяльності не є адекватною. Виникають труднощі у генеруванні ідей іноземною мовою. Відсутня самостійність у застосуванні лексичних і граматичних одиниць у нових контекстах. Професійною компетентністю є репродуктивне відтворення фундаментальних аграрних знань, умінь і навичок. Недостатньо розвинута самостійна здатність до перенесення умінь на інші види діяльності.

Частково-творчий рівень свідчить про певну сформованість творчого мислення на особистісному рівні. Студент виявляє позитивне ставлення до аграрної професії й іноземної мови, його мотиваційну сферу складають внутрішні та зовнішні чинники. Фрагментарно розкривається творча уява, яка тяжіє до порівняння із відомими аналогіями. Сформована нормативно-ціннісна орієнтація. Спостерігаються спроби самооцінки власної навчальної діяльності. Частково демонструються інтелектуально-творча ініціатива та гнучкість мислення у виконанні навчальних завдань. Студенти ситуативно генерують оригінальні ідеї іноземною мовою, удосконалюють і розширюють мовленнєві моделі, імпровізують у процесі спілкування на незнайомі теми. Інколи самостійно інтерпретують англійські твори.

Системно-моделювальний рівень характеризується творчо-ціннісною орієнтацією, стійким позитивно-активним ставленням до аграрної професії та іноземної мови. Студенти виявляють інтерес до іноземної мови й сільськогосподарської діяльності на стійкому високому рівні. На заняттях з іноземної мови майбутні фахівці аграрної галузі демонструють сформовану мотивацію самовдосконалення умінь читання, говоріння, письма, аудіювання та навички мовлення. Розвинута професійно-творча уява та адекватна самооцінка власної навчальної діяльності. Студенти здатні самостійно ставити перед собою завдання, аналізувати і вирішувати їх. Чітко усвідомлюється внутрішня структура ситуації й виявляється проблема (без зовнішніх стимулів). Мета визначається особисто, діяльність спрямована на її досягнення та організовується студентами самостійно. На високому рівні спостерігається дивергентне

мислення, яке дає змогу розглядати проблему різнобічно.

Результати, отримані в ході педагогічного експерименту, дозволили удосконалити методику формування творчого мислення майбутніх фахівців аграрної галузі та вказують на можливість здійснення цілеспрямованого впливу педагогічних умов на цієї якості у процесі професійної підготовки: розвиток внутрішньої творчої мотивації на основі діалогічного підходу, активізація самостійної творчо-пошукової діяльності за допомогою методів проблемного навчання, творча взаємодія суб'єктів навчально-виховного процесу шляхом застосування інтерактивних методів навчання.

Доведено, що творча внутрішня мотивація на основі діалогічного підходу надає навчальній діяльності майбутніх фахівців аграрної галузі стійкої творчої спрямованості. Творчо-мотивовані студенти працюють на заняттях інтенсивніше, засвоюють навчальний матеріал ґрунтовніше та здатні самостійно вдосконалювати свої професійні компетенції. Ними керує бажання здобувати знання, навчання стає більш умотивованим, оскільки допомагає майбутнім учителям самореалізуватися і самоствердитися у процесі фахової підготовки (Туриніна, 2007; Ханецька, 2010; Черножук, 2010)

Діалогічний підхід у навчальному процесі з іноземної мови передбачає формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь, оволодіння засобами спілкування (фонетичними, лексичними, граматичними), виховання готовності до самовираження і сприйняття іншого погляду, осмислення його, обговорення в конструктивній розмові. Позитивним у діалогічному підході є розвиток творчої мотивації студентів, їх почуттів, мислення, можливість уникнення конформізму та сліпого наслідування чужих суджень, відсутність однозначної єдиної можливої відповіді, оскільки кожний студент має право на власну вмотивовану позицію (Волошина, 2022).

У ході дослідження з'ясовано, що активізація самостійної творчо-пошукової діяльності майбутніх фахівців аграрної галузі забезпечується шляхом використання методів проблемного навчання, яке є рушійною силою формування та становлення творчого мислення студентів у процесі пізнавальної діяльності, оскільки засвоєння систематизованих знань і формування здібностей, інтересів студентів відбувається через виникнення діалектичних суперечностей. Проблемне навчання застосовували для пошуку тем проблемних ситуацій, які: передували поясненню матеріалу, що студенти мають засвоїти; володі-

ють високим рівнем складності, але доступні для розв'язання студентом; викликають інтерес своїм змістом, а відповідно і потребою студента у її вирішенні; сприяють отриманню студентом нових знань, просуванню вперед у навчальній діяльності. Запропоновані проблемні ситуації були доступними для студентів, орієнтовані на достатність знань та умінь, їх пізнавальні можливості (Волошина, 2021).

Такий підхід забезпечив творче засвоєння знань і способів діяльності, зокрема: самостійне перенесення мовленнєвих знань і вмінь у нову комунікативну ситуацію; сприйняття нових проблем у різноманітних ситуаціях соціального, навчально-академічного та професійного спілкування іноземною мовою; бачення структури навчального матеріалу, який потрібно вивчити; усвідомлення нової функції іноземної мови та її структурних одиниць (фонетичних, лексичних, граматичних); умінь розкривати імпліцитну інформацію, визначати альтернативу рішення, умінь комбінувати раніше відомі способи рішення новим способом; умінь створювати оригінальний спосіб рішення при інших уже відомих, демонструючи вільне володіння прийомами структурної побудови тексту, засобами зв'язності та цілісності.

Обґрунтовуючи педагогічну умову організації творчої взаємодії шляхом застосування інтерактивних методів навчання, встановлено, що творча взаємодія – це взаємно-продуктивна співпраця та емоційний контакт між викладачем та студентами в освітньому процесі, які дозволяють створити сприятливу психологічну атмосферу, надають можливості для виховання творчої всебічно розвинутої особистості. Характерною рисою творчої взаємодії виступає співтворчість викладача і студентів, під час якої викладач іноземної мови виявляє щирі зацікавленість результатами роботи майбутніх фахівців аграрної галузі з оволодіння іноземною мовою та культурою англомовного світу.

Важливу роль у забезпеченні творчої взаємодії відіграють методи інтерактивного навчання, засновані на принципі постійної активної взаємодії всіх студентів і спрямовані на формування комунікативної, лінгвістичної і соціокультурної компетенцій. Вони підносять навчальний процес на якісно новий рівень – взаємонавчання (колективне, групове навчання у співпраці), де студент і викладач є рівноправними суб'єктами навчання. Отже, викладач іноземної мови виступає фасилітатором навчання, а студенти вільно рефлексують стосовно того, наскільки знають синтаксичні, семантичні, фонетичні правила і закономірності іноземної мови, володіють усіма видами мов-

ленневої діяльності (читання, письмо, говоріння, аудіювання), використовують соціокультурні знання і вміння в іншомовній комунікації, застосовують культурологічну інформацію у професійній діяльності, уміють удосконалювати мовленнєву підготовку шляхом використання автентичних англійських матеріалів, використовують власний досвід оволодіння іншомовним мовленням в аграрній сфері. Головними методами інтерактивного навчання в процесі встановлення творчої взаємодії є зв'язки між студентами, їх співпраця і співтворчість. Студенти беруть на себе взаємну відповідальність за результати навчання, а навчання стає цікавим і водночас ефективним, оскільки відбувається у сприятливому для творчості мікрокліматі. Як основні засоби реалізації такої умови використано роботу в малих групах, роботу в парах, симуляційні та рольові ігри, творчі проєкти, моделювання, «мозковий штурм», «мікрофон», «акваріум», «коло ідей», ток-шоу, дебати та інші види дискусій (Біда, 2021; Літвінчук, 2020).

Недостатньо високий рівень сформованості творчого мислення майбутніх фахівців аграрної галузі стимулював упровадження визначених педагогічних умов на заняттях з іноземної мови професійного спрямування, ділової іноземної мови, що уможливило розробку спецкурсу «Основи формування творчого мислення майбутнього фахівця аграрної галузі у процесі професійної підготовки». Його впровадження передбачало низку послідовних етапів: мотиваційно-організаційний, пізнавально-діяльнісний, автономно-творчий. Засвоєння навчального матеріалу майбутніми фахівцями аграрної галузі відбувалося послідовно, рухаючись від нижчого рівня до вищого.

Метою мотиваційно-організаційного етапу був розвиток внутрішньої творчої мотивації та ціннісних орієнтацій навчання; формування у майбутніх фахівців аграрної галузі чітких уявлень про сутність творчого мислення; пробудження інтелектуально-творчої ініціативи у різних видах комунікативної діяльності; забезпечення стійкості емоцій та усвідомлення важливості творчого мислення для досягнення професійної досконалості. За оптимальні методи навчання на цьому етапі обрано дискусії, дидактичні ділові, імітаційно-рольові ігри, інтерактивні лекції, КВК «На творчій хвилі». Для презентації теоретичної частини спецкурсу використовувалися лекційні заняття, які включали такі різновиди, як: проблемна лекція, лекція-діалог, лекція-візуалізація, лекція удвох, лекція-дискусія, лекція-ділова гра, лекція-консультація, лекція із заздалегідь запланованими

помилками (Карпенко, 2016). Для забезпечення стійкості самостійної творчо-пошукової діяльності під час навчально-виховного процесу, творчої взаємодії, схвалення та творчої активності на практичних заняттях використовувалися інтерактивні завдання і комплекс вправ, які проводилися за принципом «круглого столу», зокрема «Привітання», «Що в моєму імені?», «Дозвольте відрекомендуватися», «Поділися з другом пережитим», «Бачення майбутньої перспективи», «Знайди собі пару», «Перевтілення», «Анти-критика» та ін.

На пізнавально-діяльнісному етапі формування експерименту здійснювалося подальше удосконалення показників сформованості мотиваційно-ціннісного компоненту творчого мислення (зацікавленості сільськогосподарською діяльністю, англійською мовою та навчально-виховним процесом, творчої мотивації, покращення комунікативних умінь та навичок, ціннісних орієнтацій особистості, творчої уяви в розв'язанні проблемних завдань, чутливості в пошуку проблем) і розширення меж дієвості когнітивного компоненту (інтелектуально-творчої ініціативи в різних видах навчальної діяльності, гнучкості мислення, легкості генерування ідей, здатності до трансформації, швидкості мовлення, дивергентності та оригінальності мислення). Хоча на цьому етапі спеціальними методами навчання вдалося активізувати самостійну творчо-пошукову діяльність майбутніх фахівців аграрної галузі, але все ж таки викладач частково виконував функції керівника і консультанта студентів, які вже виступали співучасниками навчального процесу, тобто суб'єктами навчальної діяльності, виявляючи високу активність у дослідно-пошуковій діяльності. Була доведена ефективність використання таких методів навчання, як: ток-шоу, «круглі столи», тренінг «картинопис», тренінг «основи творчого письма», «літературно-художня творчість», «мозковий штурм», «незакінчені речення», мовне портфоліо тощо (Dzhedzhula, Levchuk, Kravets, 2021; Vono, 2016).

Пріоритетними завданнями автономно-творчого етапу визначено формування у студентів умінь застосовувати здобутий комплекс знань, умінь та навичок у практичній діяльності. Він передбачав підготовку майбутніх фахівців аграрної галузі до виявлення цілковитої самостійності у формулюванні творчих завдань, визначенні проблем та пошуку ефективних шляхів їх вирішення. Отже, майбутні фахівці аграрної галузі мали продемонструвати найвищі рівні сформованості мотиваційно-ціннісного і когнітивного компонентів творчого мислення. Встановлено, що для реаліза-

ції цього завдання сприяли такі методи активізації навчально-пізнавальної діяльності: спільне обговорення змісту занять, лінгвокультурні бесіди, моделювання ситуацій, підготовка творчих проєктів, участь у презентаціях власної літературно-художньої творчості, виступи з тезами доповідей, прес-конференції. Студенти залучалися до професійної творчості, яка була наближена до їх майбутньої сільськогосподарської діяльності.

Висновки. Досліджуючи ефективність запропонованої методики під час експериментальної перевірки, встановлено, що забезпечення визначених педагогічних умов дозволяє здійснити позитивний вплив на рівень творчого мислення майбутнього фахівця аграрної галузі. Це підтвердили результати діагностики на початку формувального етапу педагогічного експерименту

і на його закінченні. На початку експерименту на системно-моделювальному рівні сформованості творчого мислення перебувало 9 (8,8%) студентів, на частково-творчому – 37 (36,3%), на репродуктивно-імітаційному – 56 (54,9%), а після експерименту системно-моделювальний рівень виявили у 42 (41,2%) студентів, частково-творчий – 46 (45,1%) і репродуктивно-імітаційний – 14 (13,7%). Такі результати дають підстави для висновку, що висунута робоча гіпотеза підтвердилася зі статистичною значущою різницею (t-критерій Стьюдента, F-критерій Фішера). У цілому проведене дослідження підтвердило висунуту робочу гіпотезу про позитивний вплив визначених педагогічних умов і розробленого педагогічного супроводу на формування творчого мислення майбутніх фахівців аграрної галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альтшуллер Г. С. Найти идею: Введение в ТРИЗ – теорию решения изобретательских задач. М.: Альпина публицер, 2012. 226 с.
2. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. М.: Книга по требованию, 2013. 424 с.
3. Бердяев Н. А. Философия свободы, смысл творчества. М.: Академический проект, 2013. 528 с.
4. Біда О. А., Кучай О. В., Кучай Т. П. Теоретичні основи підготовки фахівців аграрного профілю. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 194. С. 10–13.
5. Волошина О.В. Використання методу мозкового штурму у викладанні іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 38. С. 28–33.
6. Волошина О.В. Формування полікультурних компетентностей у майбутніх фахівців аграрної галузі. *Молодь і ринок*. 2022. № 2. С. 99–105.
7. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / за ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир: Вид-во Рута, 2006. 320 с.
8. Карпенко Н. А. Психологія творчості. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
9. Кравець Р. А. Теоретико-методичні засади формування творчого мислення майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови. Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2012. 288 с.
10. Літвінчук С. Б. Модернізація професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі за сучасних умов. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 73 (2). С. 87–92.
11. Туриніна О. Л. Психологія творчості. К.: МАУП, 2007. 160 с.
12. Ханецька Н. В. Психологія творчості. Хмельницький: ХНУ, 2010. 184 с.
13. Черножук Ю. Г. Психологія творчості. Одеса: Державний заклад ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2010. 182 с.
14. Bono E. Six thinking hats. London: Penguin books Ltd., 2016. 192 p.
15. Dzhezdzhula O. M., Levchuk O. V., Kravets R. A. Theoretical and methodological bases of future agrarians' vocational personality self-development: collective monograph. Vinnytsia: TVORY LLC, 2021. 312 p.

REFERENCES

1. Altshuller G. S. Naiti ideiu: Vvedeniie v TRIZ – teoriu resheniia izobretatelskikh zadach [Find an idea: Introduction to TSIT – the theory of solving inventive tasks]. M.: Alpina publisher, 2012. 226 p. [in Russian].
2. Bakhtin M. M. Estetika slovesnoho tvorchestva [Aesthetics of verbal creativity]. M.: Book on demand, 2013. 424 p. [in Russian].
3. Berdiaiev N. A. Filosofii svobody, smysl tvorchestva [Philosophy of freedom, the meaning of creativity]. M.: Academic project, 2013. 528 p. [in Russian].
4. Bida O. A., Kuchai O. V., Kuchai T. P. Teoretychni osnovy pidhotovky fakhivtsiv ahrarnoho profilu [Theoretical foundations of training of agricultural specialists]. *Scientific Notes. Series: Pedagogical sciences*. 2021. № 194. P. 10–13 [in Ukrainian].
5. Voloshyna O. V. Vykorystannia metodu mozkovoho shturmu u vykladanni inozemnoii movy [Use of the method of brainstorming in foreign language teaching]. *Innovative pedagogy*. 2021. № 38. P. 28–33 [in Ukrainian].
6. Voloshyna O. V. Formuvannia polikulturnykh kompetentnostei u maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi [Formation of future agrarians' multicultural competencies]. *Youth and market*. 2022. № 2. P. 99–105 [in Ukrainian].
7. Zdibnosti, tvorchist, obdarovanist: teoriia, metodyka, rezultaty doslidzhen [Abilities, creativity, talent: theory, methodology, research results] / ed. V. O. Moliako, O. L. Muzyka. Zhytomyr: Ruta Publishing House, 2006. 320 p. [in Ukrainian].

8. Karpenko N. A. Psykholohiia tvorchosti [Psychology of creativity]. Lviv: LvSUIF, 2016. 156 p. [in Ukrainian].
9. Kravets R. A. Teoretyko-metodychni zasady formuvannia tvorchoho myslennia maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh z inozemnoi movy [Theoretic-methodological principles of forming future agrarians' creative thinking at foreign language classes]. Vinnytsia: PIF Rohalska I. O., 2012. 288 p. [in Ukrainian].
10. Litvinchuk S. B. Modernizatsiia profesiinnoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi za suchasnykh umov [Modernization of professional training of future agricultural specialists in modern conditions]. *Pedagogy of creative personality formation in higher and general education schools*. 2020. № 73 (2). P. 87–92 [in Ukrainian].
11. Turynina O. L. Psykholohiia tvorchosti [Psychology of creativity]. K.: MAUP, 2007. 160 p. [in Ukrainian].
12. Khanetska N. V. Psykholohiia tvorchosti [Psychology of creativity]. Khmelnytsky: KhNU, 2010. 184 p. [in Ukrainian].
13. Chernozhuk Yu. H. Psykholohiia tvorchosti [Psychology of creativity]. Odesa: State Institution K. D. Ushynskiy PNP, 2010. 182 p. [in Ukrainian].
14. Bono E. Six Thinking Hats. London: Penguin Books Ltd., 2016. 192 p.
15. Dzhezhdzula O. M., Levchuk O. V., Kravets R. A. Theoretical and Methodological Bases of Future Agrarians' Vocational Personality Self-Development: Collective Monograph. Vinnytsia: TVORY LLC, 2021. 312 p.